แผนพัฒนาระบบปฐมภูมิ (Primary care) ประจำปี ๒๕๖๔
ประเด็น กลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

๑. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑ ที่มาและความสำคัญ

อำเภอโคกสูงมี ๔ ตำบล ๔๑หมู่บ้าน ๗,๗๑๒ ครัวเรือน ๒๗,๑๙๓ คน มีบุคลากรการแพทย์และสาธารณสุข ๑๓๖คน มี มีMini Case Manager DM ๑ คน มีCase Manager DM ๑ คน มี ทีม อสม.รอบรู้ด้านสุขภาพเรื่องโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง ๕๖๗ คน มีประชาชนอายุ ๓๕ ปีขึ้นไป ๘,๗๒๕ มีผู้ป่วยเบาหวาน ๑,๒๗๕ คน และมีผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ๒,๗๐๘ คน จากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ๓ ปีย้อนหลังของอำเภอโคกสูง พบว่า

๑.๒ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

ที่	ข้อมูล	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๓
๑	DM			
๑.๑	ประชาชนอายุ ๓๕ ปี ขึ้นไป	๙,๒๔๘	๘,๙๒๖	๘๗๒๕
๑.๒	ผลการคัดกรอง	๘,๗๔๗(๙๔.๕๘)	๘,๒๕(๙๒.๔๕)	๘๑๒๘(๙๓.๑๖)
๑.๓	ประชาชนอายุ ๓๕ ปีขึ้นไป(กลุ่มปกติ) ระดับน้ำตาล < ๑๐๐ mg./dl.	๗,๙๐๑(๙๐.๓๓)	๗๓๕๒(๘๙.๙)	๗๔๕๑(๙๑.๖๗)
๑.๔	ประชาชนอายุ ๓๕ ปี ขึ้นไป (กลุ่มเสี่ยง)ระดับน้ำตาล ๑๐๐-๑๒๕mg./dl.	๗๒๔ (๘.๒๗)	๗๖๑ (๙.๒๒)	๔๑๒(๕.๐๗)
๑.๕	ประชาชนอายุ๓๕ ปีขึ้นไป(กลุ่มป่วย)ระดับน้ำตาล >๑๒๖ mg./dl.	๑๒๒ (๑.๔๐)	๑๓๙ (๑.๖๙)	๖๗(๐.๘๒)
๒	HT			๗๕๔๖
๒.๑	ผลการคัดกรอง	๗,๗๖๙ (๙๔.๒๘)	๗,๑๕๔(๙๒.๐๐)	๗๐๐๓(๙๒.๘๐)
๒.๒	ประชาชนอายุ ๓๕ ปี ขึ้นไป (กลุ่มปกติ),< ๑๒๐/๘๐ mmHg	๖๙๙๘(๙๐.๐๘)	๖๔๓๙(๙๐.๐๑)	๖๒๑๐(๘๘.๖๘)
๒.๓	ประชาชนอายุ ๓๕ปีขึ้นไป(กลุ่มเสี่ยง),>๑๒๑/๘๙ mmHg	๔๓๙(๕.๖๕)	๔๘๑(๖.๗๒)	๕๒๔(๗.๔๘)
๒.๔	ประชาชนอายุ ๓๕ ปี ขึ้นไป (กลุ่มป่วย),> ๑๔๐/๙๐ mmHg	๓๓๒ (๔.๒๗)	๒๓๔ (๓.๒๗)	๒๓๔(๓.๓๔)

๑.๓ วิเคราะห์ Gap ของการดำเนินงานที่ผ่านมา

ที่	ชื่อตัวชี้วัด	ผ่าน	ไม่ผ่าน	จุดอ่อน	จุดแข็ง	ประเด็นพัฒนา
๑	การคัดกรองเบาหวาน ตามขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงในประชากรอายุ ๓๕ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๙๐	๙๓.๑๖			๑.อปท.สนับสนุนวัสดุอุปกณ์เพียงพอ ๒.ทีมงานเครือข่ายในชุมชนมีความพร้อม ๓.มีระบบ Fast Track DMระหว่างรพ.กับรพ.สต ๔.มีการวางแผนคัดกรองให้เสร็จในไตรมาส ๑	๑.เพิ่มศักยภาพและความเชี่ยวชาญของอสม.ในการคัดกรอง ๒.รณรงค์ตรวจคัดกรองเชิงรุกช่วงเทศกาล
๒	อัตราประชากรกลุ่มเสี่ยงเบาหวานในพื้นที่รับผิดชอบของปีที่ผ่านมาได้รับการตรวจน้ำตาลซ้ำ	๙๒.๘๐			มีระบบการติดตามโดยเจ้าหน้าที่รพ.สต กรณีกลุ่มเสี่ยงมีค่าDTX >๑๒๖ mg/dl ส่งต่อรพ.	๑.จัดทำแผนการออกติดตามกลุ่มเสี่ยงและกำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน
๓	ผู้ป่วยโรคเบาหวานที่ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ดี > ร้อยละ ๔๐	๔๘.๔๗			๑.มีระบบการติดตาม รูปแบบ การดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่ขาดการรักษา,ควบคุมไม่ได้,มีภาวะแทรกซ้อน ๒.ผู้ป่วยที่มีระดับน้ำตาลเกิน ๑๘๐ mg/dl จะได้พบ Case Manager ทุกราย ๓.มี อสค. Health Literacy ที่ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน	๑.พัฒนาระบบติดตาม Pt ขาดยา/ควบคุมไม่ได้ ด้วยโปรแกรมการจัดการตนเอง (ยาและอาหาร) ๒.พัฒนา อสม.DM DOT ในกรณี Un control
๔	การคัดกรองเบาหวานเข้าจอประสาทตาในผู้ป่วยโรคเบาหวาน > ร้อยละ ๖๐	๗๗.๔๙		เครื่องตรวจตามีไม่เพียงพอ	๑.ศักยภาพเจ้าหน้าที่สามารถทำหน้าที่ทดแทนกันได้ ๒.มีการวางแผนการตรวจตา ให้เสร็จในเดือนแรก ๓.มีการประชุมวางแผนทำความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในเครือข่ายก่อนดำเนินการทุกครั้ง	๑. วางแผนจัดซื้อเครื่อง ตรวจตา
๕	ร้อยละของผู้ป่วยเบาหวานที่ได้รับการตรวจภาวะแทรกซ้อนทางเท้า ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐	๗๒.๐๐			๑.ผู้ป่วยเบาหวานได้รับการตรวจเท้าจากนักกายภาพบำบัดทุกราย ๒.นักกายภาพบำบัดลงพื้นที่ตรวจตา เท้า ในรพ.สต.ทุกแห่ง	
๖	อัตราผู้ป่วยเบาหวานรายใหม่จากกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน	๔.๖๑		๑.ขาดการสร้างกระแสในกลุ่มเสี่ยง		๑.สร้างกระแสเรื่อง ๓อ ๒ส
๗	อัตราป่วยรายใหม่ของโรคเบาหวานต่อประชากร		๓๙๕.๖๖	๑.ระบบข้อมูล		๑.พัฒนาระบบข้อมูล DMในเครือข่าย เช่น การบันทึก การดึงข้อมูล การบริหารข้อมูลDM ร่วมกันในเครือข่าย

๒. แผนปฏิบัติการพัฒนาระบบปฐมภูมิ (Primary care)

ลำดับ	กิจกรรม	วัน เดือน ปี	ผู้รับผิดชอบ
๑	อบรมศักยภาพ อสค.หมอประจำบ้านในการคัดกรองผู้ป่วย	ธ.ค.๖๓	ประชากร
๒	รณรงค์ตรวจคัดกรองเชิงรุก	ธ.ค./เม.ย./ ก.ค.๖๔	รพ.สต.ทุกแห่ง
๓	พัฒนาระบบติดตาม Pt ขาดยา/ ควบคุมไม่ได้ ด้วยโปรแกรมการจัดการตนเอง (ยาและอาหาร)	ธ.ค.๖๓-ก.ค.๖๔	รัตนา
๔	อบรมพัฒนาศักยภาพ อสม. และอสค.DM DOT ในกรณี Un control	มี.ค.๖๔	พนิดา
๕	สร้างกระแสเรื่อง ๓อ ๒ส ช่วงเทศกาล เช่น สงกรานต์ ปีใหม่ เข้าพรรษา	ธ.ค./เม.ย./ ก.ค.๖๔	รพ.สต.ทุกแห่ง
๖	พัฒนาระบบข้อมูล DMในเครือข่าย และ NCD@Home	ก.พ.๖๔	พนิดา
๗	ประชุมเชิงปฏิบัติการ ONE DAY CAMP กลุ่มเสี่ยง DM	มี.ค.๖๔	พนิดา

๒.๓ มาตรการ และกิจกรรม

กิจกรรม	ช่วงเวลา	ผู้รับผิดชอบ
P : Partnership		
๑.เพิ่มทักษะ อสม.ในการคัดกรอง	ธ.ค.๖๓	พนิดา
๒.อปท.จัดซื้ออุปกรณ์ ทันเวลา	ธ.ค.๖๓	ประชากร
๓.อปท.สนับสนุนลานออกกำลังกาย	เม.ย.๖๔	ประชากร
I : Investment		
๑.พัฒนา ระบบNCD คลินิกคุณภาพรพ.สต./ รพ.	ม.ค.๖๔	รัตนา
๒. พัฒนาระบบส่งต่อ, Fast Track	ก.พ.๖๔	รัตนา
๓. พัฒนาระบบติดตาม Pt ขาดยา/ ควบคุมไม่ได้	ก.พ.๖๔	รัตนา
R : Regulate		
๑.อสม./อสค./ หมู่บ้าน HL (๓อ ๒ส. ลดโซเดียม)	ธ.ค.๖๓	ประชากร
๒.จัดทำระบบรูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่ขาดการรักษา,ควบคุมไม่ได้,มีภาวะแทรกซ้อน	ก.พ.๖๔	รัตนา
๓. วิจัย/นวัตกรรมDM / HT	เม.ย.๖๔	ประชากร/รัตนา
A : Advocate		

๑.วิเคราะห์ ติดตาม ประเมินผลโครงการ/คืนข้อมูล โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NDCs)(DM) ทุกเดือน	ต.ค.๖๓-ก.ย.๖๔	ประชากร/รัตนา
B : Building Capacity ๑.การคัดกรอง(ดี เสี่ยง ป่วย)/บันทึกข้อมูล ๒.ติดตามกลุ่มป่วย เสี่ยง DM/HT ๓.ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (DPAC/๓อ ๒ส.)	 ต.ค.-ธ.ค.๖๓ ม.ค.๖๔ มี.ค.๖๔	 พนิดา พนิดา พนิดา

๓. การประเมินผลการดำเนินงาน

ใช้กรอบ Logical framework ในลักษณะของการประเมินผลโครงการ เพื่อสร้างความเชื่อมโยงของการประเมินผลตั้งแต่ระดับกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าประสงค์ที่กำหนด

	สาระสำคัญโดยสรุป	**ดัชนีวัดความสำเร็จ**	**ผลการดำเนินงาน**	**แหล่งข้อมูล หรือวิธีการตรวจสอบ**	**เงื่อนไขบ่งชี้ความสำเร็จ**
เป้าประสงค์ (Goal)	ผู้ป่วยโรคเบาหวานสามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้	ผู้ป่วยโรคเบาหวานร้อยละ ๕๐ สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้	ประเมินผลการดำเนินงานทุก ๓ เดือน ๖ เดือน	๑)การสอบถาม สัมภาษณ์ สำรวจ แบบรายงาน แบบประเมินผล จากโปรแกรม/HDC/web ๒) งานวิจัย การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน	๑)นโยบายที่ชัดเจนจากผู้บริหาร ๒)ความร่วมมือจากทีมสหวิชาชีพและภาคีเครือข่าย ๓) Role

	สาระสำคัญโดยสรุป	ดัชนีวัดความสำเร็จ	ผลการดำเนินงาน	แหล่งข้อมูล หรือวิธีการตรวจสอบ	เงื่อนไขบ่งชี้ความสำเร็จ
				แบบมีส่วนร่วม	Model ใน DM Good control ๔) การได้รับสนับสนุนทรัพยากร(คน เงิน ของ)จาก อปท.
วัตถุประสงค์ทั่วไป (Purpose)	เพื่อให้ผู้ป่วยเบาหวานสามารถดูแลตนเองได้	ผู้ป่วยโรคเบาหวาน มีพฤติกรรมการดูแลตนเองได้ ≥ ร้อยละ ๘๐	ประเมินผลการดำเนินงาน ทุก ๓ เดือน ๖ เดือน	๑)การสอบถาม สัมภาษณ์ สำรวจ แบบรายงาน แบบประเมินผล จากโปรแกรม/HDC/web ๒) งานวิจัย การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวานแบบมีส่วนร่วม	
วัตถุประสงค์เฉพาะ (Output)	๑)เพื่อให้ผู้ป่วยโรคเบาหวานมีความรู้ที่ถูกต้องในการเลือกรับประทานอาหาร การใช้ยาและการออกกำลังกาย ๒) เพื่อให้ผู้ป่วยโรคเบาหวานได้รับการดูแลจากทีมหมอครอบครัว (จนท. อสค. อสม. หมอประจำบ้าน)	๑) ผู้ป่วยโรคเบาหวานมีความรู้ที่ถูกต้องในการเลือกรับประทานอาหาร การใช้ยาและการออกกำลังกาย≥ ร้อยละ ๘๐ ๒) ผู้ป่วยโรคเบาหวานได้รับการดูแลจากทีมหมอครอบครัว (จนท. อสค. อสม. หมอประจำบ้าน) ≥ ร้อยละ ๘๐	ประเมินผลการดำเนินงาน ทุก ๓ เดือน ๖ เดือน	๑)การสอบถาม สัมภาษณ์ สำรวจ แบบรายงาน แบบประเมินผล จากโปรแกรม/HDC/web ๒) งานวิจัย การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวานแบบมีส่วนร่วม	
กลวิธีหรือแนวทางการดำเนินงาน (Input)	แนวทาง PIRAB ๑) การวิเคราะห์ข้อมูล (Individual Data) รายบุคคล ในกลุ่ม Pt DM Uncontrol) ๒) จัดรูปแบบการดูแลผู้ป่วยให้เข้ากลุ่มโปรแกรมการจัดการตนเอง (๓เดือน)	๑) Pt DM Uncontrol ได้รับวิเคราะห์ข้อมูล Individual Data ร้อยละ ๑๐๐ ๒) ประเมินรูปแบบการจัดการตนเองทุก ๓ เดือน ๖ เดือน	ประเมินผลการดำเนินงาน ทุก ๓ เดือน ๖ เดือน	๑)การสอบถาม สัมภาษณ์ สำรวจ แบบรายงาน แบบประเมินผล จากโปรแกรม/HDC/web ๒) งานวิจัย การพัฒนารูปแบบการ	

	สาระสำคัญโดยสรุป	ดัชนีวัดความสำเร็จ	ผลการดำเนินงาน	แหล่งข้อมูล หรือวิธีการตรวจสอบ	เงื่อนไขบ่งชี้ความสำเร็จ
	๓) ส่งต่ออสม./อสค./หมู่บ้าน HL (๓อ ๒ส. ลดโซเดียม) ดูแลต่อเนื่องรายบุคคล ๔) วิจัย/นวัตกรรมDM	๓) ประเมินพฤติกรรมการจัดการตนเองของ Pt DM Uncontrolทุก ๓ เดือน ๖ เดือน ๔) ประเมิน อสค. และอสม.หมอประจำบ้าน ๔.๑ การประเมินความรู้ อสค.และอสม.หมอประจำบ้าน ตามประเภทผู้ป่วย ๔.๒ ประเมินการเยี่ยมผู้ป่วยในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ		ดูแลผู้ป่วยเบาหวานแบบมีส่วนร่วม	